

вищу освіту: вчителі, інженери, колишні працівники банківських установ, директори приватних фірм. Також до оновленої поліції потрапили й колишні її співробітники за умови відсутності «сумнівного минулого» та позитивного проходження спеціального тестування.

Із прикладу Грузії зрозуміло, що широкомасштабні економічні заходи стали міцною основою для реалізації організаційно-управлінських, соціальних, правових та інших заходів, які в комплексі мали видатний результат. Підвищення заробітної плати, поліпшення матеріально-технічного забезпечення створює фундамент для підняття іміджу міліцейської професії, робить її престижною, а працівника міліції — поважною людиною. У багатьох демократичних країнах уже сьогодні поліцейська служба є досить престижною, шанованою, але при цьому й відповідальною.

Таким чином, непрестижність професії міліціонера відіграє значну роль у контексті проблеми злочинності серед персоналу ОВС та виступає одним із соціально-психологічних факторів, що її детермінують, впливаючи, в першу чергу, на процес професійного відбору кандидатів на службу. Вирішення окресленої проблеми вбачаємо у проведенні комплексу заходів, серед яких заходи організаційно-управлінського, економічного, виховного, правового характеру.

ІЛЬКО С. А.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
старший викладач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права

РОЛЬ КРИМІНАЛЬНОЇ СУБКУЛЬТУРИ В ФОРМУВАННІ КРИМІНОГЕННОЇ ПРАВОСВІДОМОСТІ У МОЛОДІ

Початок ХХІ століття характеризується динамічними трансформаціями українського суспільства, зокрема політичної, економічної, соціальної та культурної сфер. Перетворення у цінностях та пріоритетах не обходять стороною і правову сферу, основними засадами якої зі становленням України на шлях незалежності були проголошені верховенство права та закону, прав і свобод людини. Динамічні зміни такого характеру у свою чергу вимагають перебудови свідомості індивідів — громадян держави. В цьому контексті актуальним постає питання дослідження феномену сучасного молодого покоління.

Науковий аналіз кримінальної субкультури передбачає в першу чергу визначення методології вивчення даного феномена. У цьому контексті надзвичайно цікавими є роздуми І. Рущенко про взаємозв'язок нормативної та кримінальної культури, а також про структуру кримінальної

субкультури (Рущенко И. П. Изучение криминальной субкультуры: методологические проблемы. 2008, с. 173).

Необхідність розгляду поставленої проблеми викликана поперше тим, що за одними даними 40 %, а за іншими — 60 % ринково-економічної та виробничої діяльності й прибутків перебуває в Україні поза межами закону, «у тіні» (тіньова економіка, тіньовий сектор економіки), отже, велика частина населення входить або є дотичною до кримінальної субкультури; по-друге за рівнем корупції та корисливих позазаконних відносин Україна посідає сьогодні, за даними міжнародних організацій, одне з перших місць у світі. Без урахування цих даних неможливо зрозуміти характер соціокультурної трансформації в цілому в Україні (Кісіль З. Р., Удовенко М. В. Роль кримінальної субкультури та молоді в культурно-трансформаційних процесах. 2008, с. 98).

В науковій літературі по різному трактують поняття кримінальної субкультури, визначаючи її як образ життєдіяльності осіб, що об'єдналися в кримінальні групи й дотримуються визначених законів і традицій. її основою є дефекти правосвідомості, серед яких можна виділити правову непоінформованість і дезінформованість, правове безкультур'я, соціально-правовий негативізм, соціально-правовий цинізм; норми неформальної поведінки, жаргонного мовлення, манер, татуювання та ін., притаманні злочинному середовищу, молодіжному зокрема (Джужа О. М. Курс криминології. Особлива частина. 2001, с. 218).

Функції кримінальної субкультури полягають в тому, що вона: створює суспільну свідомість, розхитує добросовісність населення; трансформує, зберігає і передає злочинний досвід з покоління в покоління; блокує процес соціалізації молоді, набудовує його в кримінальному напрямку, залучаючи до злочинної діяльності; створює позитивний імідж деяким категоріям злочинців і, навпаки, засуджує громадян, сприяючи правозастосовним органам в їх затриманні; формує громадську думку про доцільність порушення певних правових норм, налаштовує на це різні верстви населення різними методами (Старков О. В. Криминальная субкультура: спецкурс. 2010, с. 18–27).

На початку 90–х років «злочинна ідея» втратила своє первісне значення як неписаний звід ідеологічних установок злочинців і стала більшою мірою надбанням масової культури, аніж криміналітету (Мовчан А. В. Молодіжна кримінальна субкультура. 2010, с. 162–168). Сьогодні носіями молодіжної кримінальної субкультури є далеко не лише тільки представники кримінального співтовариства, що зумовлено нечіткістю наявних граней між культурою соціуму і кримінальною субкультурою. окремі атрибути якої проникають у повсякденне життя і формують правосвідомість сучасної молоді. На думку Ю. К. Александрова, риси кримінальної субкультури, особливо молодіжної, у тому числі її соціально-психологічні атрибути, міцно увійшли до повсякденного життя й

відтворюються в окремих соціальних колах (насамперед у молодіжних неформальних групах), сприяючи професіоналізації та організованості злочинності (Александров Ю. К. Очерки криминальной субкультуры. 2002, с.4–7).

Водночас слід враховувати, що формування правосвідомості молоді, вироблення відповідного ставлення до правопорушень і правоохоронних органів значною мірою залежить від джерела інформації. І якщо джерело правової інформації негативно ставиться до правових норм, необхідності їх дотримання й виконання, позитивно характеризує правопорушників і правопорушення, то його вплив, безперечно, сприятиме формуванню особистості молодого правопорушника (Мовчан А. В. Молодіжна кримінальна субкультура. 2010, с. 165). В такому контексті знову таки слід наголосити на сучасному стані ЗМІ та їх пропагандистській діяльності у сфері насилля, агресії та інших негативних факторів.

Кримінальна субкультура, у різних її проявах, займає певне місце в системі факторів, що формують правосвідомість молоді. Молодіжну кримінальну субкультуру можна визначити, як спосіб самовираження молоді у віковій категорії від 14 до 35 років своєї негативно-антисупільної спрямованості, криміногенності та злочинної поведінки, яка має свої правила і закони.

Наукове дослідження молодіжної кримінальної субкультури допомагає зрозуміти механізм формування негативних «відбитків» у правосвідомості молодіжного злочинного середовища. Дослідження впливу кримінальної субкультури допомагає виявляти закономірності у негативних процесах соціалізації молодих правопорушників та і вивчати внутрішні питання відтворення молодіжної злочинності та її самодетермінації.

ЦИТРИК В. Я.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права

ІНФРАСТРУКТУРА ПІДКУПУ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Трансформація уявлень про сутність злочинності вимагає не тільки вивчення соціально-політичних, організаційно-управлінських, економічних, правових та інших явищ, як вирішальних процесів відтворення забороненої законом активності індивідів, а й необхідність звернення до елементів обслуговування інтересів злочинності, які, на перший